

«Laiks ir tāds, kādu mēs to uztveram»

JURIS KULAKOVS. Komponists. Pie mums nācis un nāk ar savām dziesmām, kompozīcijām, mūziku teātra izrādēm, ar ansambli «Pērkons» un līdzdalību visdažādākajos muzikālajos pasākumos. Daudz retāk – ar laikrakstu un žurnālu starpniecību.

Man no vienas šādas ne gauži sen publicētas sarunas prātā palicis Jura teiktais, ka turpmāk viņš intervijas sniegs tikai ļoti savdabīgiem (pieļauju citāta neprecizitāti!) izdevumiem, piemēram, «Zīlītei».

Pārliecība, ka vīrietim žurnāls «Sieviete» noteikti šķiet savdabīgs izdevums, deva man drosmi zvanīt komponistam un lūgt šo sarunu. Taču mans pirmais jautājums:

– Kādēļ jūs tik nelabprāt piekrītat intervijām?

– Tāpēc, ka uzskatu interviju par nopietnu sarunu, nevis papļāpāšanu vien. Katram izteiktajam vārdam ir nozīme. Neprecīzi pateiktu domu var pārprast. Ir daudz kā tāda, ko vispār grūti izteikt vārdos. Man nepiemīt stāstītāja talants, tāpēc nekad necenšos runāt vairāk nekā nepieciešams.

– Visai divaina atzišanās šajos laikos, kad dzirdam tik daudz vārdu. Kā jūs tāds, mazrunīgs, varat saprasties ar pārējiem, kas runā daudz?

– Tas atkarīgs no apstākļiem. Ja kāds runā pārāk daudz, lai runā. Kamēr neskar mani tieši, mani tas neinteresē. Jo, stingri ņemot, pasaulē viss iet savu gaitu, un viss nokārtojas tā, kā tam jābūt, runājam vai nerunājam. Bet vārdam tiešām ir liels spēks, tāpēc jābūt uzmanīgam. Ar visu ko jābūt uzmanīgam, kā Bibelē rakstīts: gan vārdos, gan domās, gan darbos... Visam ir nozīme. Atceramies taču: runāšana – sudrabs, klusēšana – zelts.

– Bet muzicēšana?

– Tā ir darīšana. Šajā gadījumā es labprātāk piedāvāju skatīties uz maniem darbiem, nevis klausīties manos vārdos.

– Taču cilvēkiem gribas no viņus interesējošām personībām «paskrubināt» nost visiem redzamo «kārtiņu» un mēģināt saredzēt, kas zem tās?

– Viņi, protams, to var mēģināt, bet viņiem tas var arī neizdoties.

– Jūs taču nenoliegsiet, ka tāds klusējošs cilvēks pārējiem šķiet vēl vairāk intriģejošs?

– Katrā ziņā tas nav mans nolūks.

– Jūs vispār nemīlat uzturēties sabiedrībā? Vai arī tai jābūt kādai īpašai sabiedrībai?

– Jā un jā. Tik un tā man nākas pietiekami daudz sabiedrībā būt. To prasa mana darba specifika. Bet specifika

Juris un ģitāra.

VERONIKAS KUDLĀNES foto

prasa arī to, lai es galvenokārt būtu viens. Lai kaut ko domātu un rakstītu, man jābūt vienam. Ar klavierēm, ar rakstāmgaldu... Šie priekšnosacījumi, manuprāt, arī nosaka to, ka esmu tāds, kāds esmu. Taču tikko teiktais ir relatīvs. Citādi var rasties iespaids, ka esmu izcili nesabiedrīks briesmonis...

– Manuprāt, nevar! Jūsu profesija to nekādi neļauj! Bet vai par jums radušos priekšstatu, ka esat tāds «feins miera Mika», kurš emocijām ļaujas tikai komponējot, arī apstrīdēsiet?

– Nē. Tā varētu teikt. Bet emocijas dažreiz parādās arī darba attiecībās.

– Kā tās izpaužas? Vārdos?

– Vārdos. Žestos. Savādāk, iespējams, jaunībā, kad mēģinājumos esmu mētājis ar daudz ko, kas gadījies pie rokas...

– Tad jau esat bijis sevišķi nokaitināts?

– Jā.

– Kā reaģēja tie, kas jūs nokaitināja?

– Izturēja to visu. Varonīgi un klusuciešot. Jo mēs saprotamies. Un es patiešām varu teikt, ka mani kolēģi ir lieliski. Jo galu galā mūsu mērķis vienmēr bijis kopīgs. Izdarīt to, ko mēs darām, un izdarīt to pēc iespējas labāk, pilnīgāk. Ceru, ka viņi man visu ir piedevuši...

– Jo jūs taču joprojām esat kopā.

– Jā.

– Vai jums pašam arī šķiet, ka esat unikāls kolektīvs – tik ilgi

visi kopā, no jauniem gadiem līdz nopietnākam vecumam?

– Var to uzskatīt par unikālu gadījumu, bet, manuprāt, tas viss ir diezgan pamatoti. Mums ir ļoti brīnišķīga kompānija – visi kolosāli cilvēki. Kā teica mūsu tērpu dizainere: tāda inteliģenta sabiedrība. Tas tā – pēdiņas. Vispār nevajag pašiem par sevi runāt – no malas labāk redzams. Bet, ja man atļauts izteikties, pieļauju, ka mums tomēr piemīt garīguma pakāpe, kas drusku augstāka par vidējo.

– **Pēdiņas tikko teiktajā neiederas, jo par garīguma pakāpi teiktais ir neapstrīdams. Manuprāt, tā patiešām jums ir krietni augstāka nekā vairākumam ansambļu, kas, šķiet, pazīst tikai trīs notis... Domāju arī, ka tieši tas ir priekšnoteikums tam, kāpēc jūs patīkat dažāda vecuma cilvēkiem. Pamanāms arī, ka jums visiem ir vienādi augstas prasības pret mūziku un sevi tajā.**

– Jā, prasības mums ir, pirmām kārtām jau pašiem pret sevi, protams.

– **Kā «Pērkonam» klājas tagad, kad jūs pats arvien vairāk pievēršaties teātriem?**

– Tagad vispār situācija ir mainījusies. Mēs spēlējam daudz retāk. Tas ir dabiski, jo lielākajai daļai no mums ir pietiekami plašas intereses, lai mēs nebūtu tikai «Pērkonas» mūziķi vien. Galu galā – visi ir vairāk vai mazāk akadēmiski skoloti. Pat šobrīd uzlecošā operas zvaigzne Nauris (Nauris Puntulis – **I. K.**) joprojām formāli ir mūsējais, kaut arī koncertos tikpat kā vairs nepiedalās.

– **Izaudzinājāt?**

– Konservatorija izaudzināja. Bet es šo viņa izvēli veicināju un uzskatīju par ļoti loģisku. Arī man pēdējā laikā parādās visādi interesanti piedāvājumi. Pašlaik esmu iesaistīts kādas kanādiešu firmas pasūtījumā. Rīgā top ieraksti, kur simfoniskais orķestris spēlē «The Beatles» melodijas. Aranžēju šīs dziesmas un pats arī diriģēju. Orķestris ir apvienotais – no kamerorķestra, Nacionālā simfoniskā orķestra un Radio orķestra.

– **Interesanti!**

– Interesanti gan. Bet tas vispār ir paradokss. Īpaši par to diriģēšanu. Jo pēc otrā kursa Konservatorijā mani grasījās atskaitīt par profesionālo neatbilstību – bija divnieks tieši orķestra diriģēšanā. Studenta godā paliku ar vienu noteikumu – vasarā jāapgūst akadēmiskā diriģēšanas maniere.

– **Ko jūs tajā vasarā diriģējāt?**

– Neko. Nedariju pilnīgi neko.

– **Neatskaitīja?**

– Rudenī uzvilku uzvalciņu, drusku apgriezu un saņemēju matus un to pašu «Karmenas» uvertīru arī nodiriģēju. Ielika trijnieku un pārcēla nākamajā kursā. Ļāva turpināt studijas.

– **Vai tas nozīmē, ka akadēmiskajā diriģēšanā uzvalkam ir īpaša nozīme?**

– Nu, ja fraku nevar atļauties, tad vismaz uzvalciņam būtu jābūt. Tādas ir tradīcijas. Varbūt drusku nopietnāka sejas izteiksme arī būtu vēlama. Man nez kāpēc parasti nāca smieklis.

– **Tagad pirmoreiz pēc eksāmena sastopaties ar lielo orķestri?**

– Otrā. Pirms gada kopā ar Muzikālā teātra orķestri Radio studijā ierakstījām mūziklu «Latvijas karalis». Tā bija pirmā reize, kad stājos orķestra priekšā.

– **Kāda ir sajūta tādos brīžos?**

– Ļoti interesanta. Liels orķestris. Liels koris. Troksnis arī liels... Nošu daudz, visas paša rakstītas. Jācenšas šajā skaņū jūrā orientēties. Bet vispār jau – normāli. Man orķestris vienmēr patīcis. Rakstījis tam esmu arī pirms tam un vairākkārt. Tātad galīgi negatavs nebiju. Šāda tāda pieredze un izpratne man ir, lai gan akadēmiskā diriģēšanas maniere joprojām nav izkopta.

– **Radies iespaids, ka pašlaik ļoti daudz rakstāt tieši teātriem.**

Juris Kulakovs (attēlā) uz orķestra (fotoattēlā neietilpa) fona.

JĀNA DEINATA foto

Vai nav pat tā, ka vienlaikus top vairāki darbi?

– Tas tā – te ir, te nav. Šobrīd ir. Bet vairāki iepriekšējie gadi bija tādi, ka teātri vairs nevarēja atļauties pasūtīt oriģināl-mūziku. Tie arī man bija tukši gadi. Iznemot «Latvijas karali», nekas cits netapa. Viss atsākās pērnā gada nogalē, kad Dailē parādījās mazs gabaliņš «Veismanis un Sarkanģimīs». Šobrīd darbu uzrodas diezgan daudz.

– Jūs uzmanīgi ieklausāties, kurš režisors izsaka piedāvājumu rakstīt mūziku izrādei?

– Jā. Kaut gan, vadoties no līdzšinējās pieredzes, man šķiet, ka normāli sastrādāties varētu ar jebkuru. Bet skaidrs, ka līdz šim man vislabākā sadarbība bijusi ar Juri Rijnieku. Un tie jau ir daudzi gadi – kopš Konservatorijas laikiem. Biju arī līdzdalībnieks notikumiem, kad viņu meta ārā (atbrīvoja no darba – I. K.) no Nacionālā teātra... Atceros faktu, ka man bija aizliegts šajā teātrī iziet uz skatuves, un manā vietā pie klavierēm, uzlicis tumšas, apaļas brillītes, sēdēja kāds cits, šķiet, Ēriks Vilsons.

– Pēc gadiem šo aizliegumu atcēla, ja tagad jūs redz uz Nacionālā teātra skatuves?

– Tas tika atcelts pakāpeniski... Es gadus neskaitu. Ja turpinām par režisoriem, manuprāt, ir viens ļoti daudzsoļošs – Juris Grave, kas pagājušajā gadā absolvēja Konservatoriju. Viņa diplomdarbs «Rozenkrancs un Gildenšterns ir miruši», kam rakstīju mūziku, tapa «Kabatā». «Veismanis» Dailē arī ir viņa iestudējums. Bet pats pirmais režisors, ar kuru sadarbojos, bija Valdis Lūriņš. Es vēl studēju, bet viņam Nacionālā teātra Mazajā zālē tapa «Dons Žuāns». Tā bija mana pirmā mūzika teātra izrādei – briesmīgi naiva, bet bija.

Parasti jau režisori paši izvēlas un strādā ar tiem komponistiem, ar kuriem vislabāk «štimm», tas ir, saskan.

– Kādas īpašības raksturo tos cilvēkus, ar kuriem jums saskan?

– Viņi ir traki. Viņi ir arī (sa)prātīgi. Viņi ir forši...
– **Un mūzikā zina kaut ko vairāk nekā tikai trīs notis vien!**
– Ja runa ir par mūziķiem, tad, protams. Bet katrā ziņā viņiem jābūt ar normālām cilvēciskām īpašībām un normālu izpratni par lietām. Tas pirmām kārtām. Profesionālās spējas? Ko tur runāt! Tām jābūt, un viss! Es negribētu strādāt ar cilvēkiem, kuri ir it kā ģeniāli mūziķi, bet neciešami cilvēki. Neko daudz gan nevar iesākt, ja kāds ir labs cilvēks, bet nav spējīgs strādāt profesionāli. Taču parasti tā nav. Ja cilvēks ir ar skaidru dvēseli un izkoptu, bagātu garīgo pasauli (vārdos tas visai banāli izklausās!), arī viņa profesionālā darbība parasti ir augstvērtīga. Viss savstarpēji ļoti saistīts.

– Vai tad, kad top teātra mūzika, paralēli var rasties arī mazāka apjoma kompozīcijas? Vai mazie darbiņi netraucē?

– Principā traucē. Bet ne tik ļoti. Taču tad, kad jāraksta lielas formas simfoniskā mūzika, par neko citu gan nevar domāt.

Pagājušajā gadā franču–baltiešu videofestivāla atklāšanai nācās uzrakstīt viencēliena operu «Debešķīgā nepieciešamība». Un tas bija jāizdara drausmīgā ātrumā – pusotrā mēnesī! Tad gan atcēlu pilnīgi visus koncertus, citus darbus, aizbraucu uz laukiem un to vien darīju, kā no rīta līdz naktij strādāju. Pat «Bildēs» nepiedalījos, un puīši nospēlēja četratā.

– Lauki ir labāks stimulants rakstīšanai nekā pilsēta?

– Ne tik daudz stimulants, bet tā ir iespēja visu laiku būt vienam. Manu vecāku mājā ir vairāk istabu nekā Rīgas dzīvoklī. Tur nav arī telefona zvanu.

– Kā var komponēt pilsētas dzīvoklī?

– Naktīs.

– Kaimiņiem par prieku?

– Jā.

– Un ko viņi saka?

– Sākumā mēģināja sist pa radiatoriem, kad spēlēju naktīs, bet tad pārtrauca – apnika. Galu galā – klavieres atrodas virtuvē. Šaubos, vai kāds kaimiņš virtuvē gul. Domāju arī, ka pie klavieru skaņām var

pierast un tās nedzirdēt. Tāpat kā Krišjāņa Barona ielā dzīvojošie pierod un nedzird tramvaja troksni.

– Tāds režīms jums ir vienmēr – augām naktīm pie klavierēm?

– Kad kaut kas jādara – jā.

– Vai gadās arī brīži, kad nekas nav jākomponē?

– Gadās. Piemēram, tagad (mūsu saruna notiek marta sākumā – I. K.) visu nedēļu «gurķojos», tikko atgriezos no Francijas.

– Kā izpaužas «gurķošanās»?

– Gulju. Gulšņāju. Līdz divpadsmitiem dienā... Tāpat kā tajās reizēs, kad naktis strādāts... Palasu šo un to... Gadās, ka braucu uz Rīgu...

– Bet jūs taču Rīgā dzīvojat!

– Es dzīvoju Zolitūdē.

– Ā, tad no Zolitūdes jābrauc uz Rīgu?

– Jā.

– Kā braucat?

– Ar unikālu mašīnu.

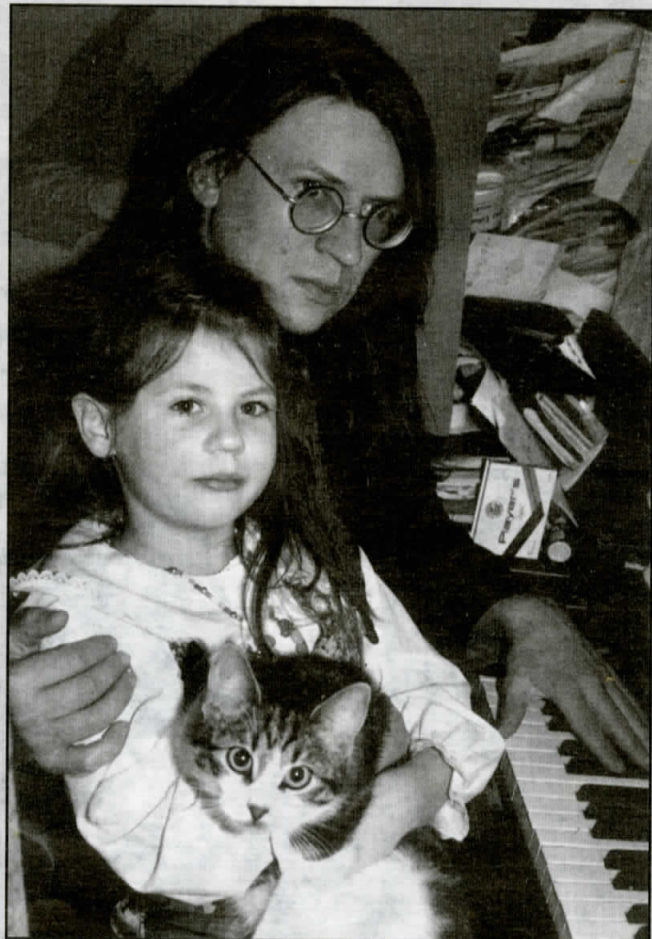
– Protams, ka savādāka jums nemaz nevarētu būt!

– Es nepārspilēju sakot – unikāla, tāda tā patiešām ir. Vecs fords–taunus. Mašīna, kas agrāk piederēja Ķelnes prāģeru akordeonistam, un to joprojām rotā uzraksts «Ķelnes prāģeri». Kad ar «Pērkonu» bijām Francijā, Kristaps Grasis man sagādāja iespēju to nopirkt. Tā bija viņa krusttēva mašīna. Visnotaļ muzikāla, ar muzikālām tradīcijām. Un brīnumainā kārtā viņa joprojām funkcionē. Uz ceļa nav palikusi.

– Kāds jūs esat pie stūres – pārgalvīgs, prātīgs?

– Pārgalvīgs. Tā mašīna ir jaudīga, un man patīk sportisks braukšanas stils. Tas varbūt ir drusku riskants, bet – man patīk.

– Spriežot pēc dziesmu tekstiem, jūs esat ļoti labas dzejas cienītājs.

Tēvs un meita.

VERONIKAS KUDLĀNES foto

- Protams.
- **Tātad jūs daudz lasāt dzeju?**
- Jā.
- **Un romānus, kurus varētu pārvērst liela apjoma skaņdarbos, arī lasāt?**

– Reizēm, bet ne tik daudz kā dzeju, ko ceru kādreiz pārvērst maza apjoma skaņdarbos. Studiju gados Joti daudz uzturējos dzejnieku vidē, droši vien arī tāpēc šī interese saglabājusies. Lasu daudz.

- **Arī slaveni komponisti biogrāfijas?**

– Visu ko. Nesen izlasīju Berlioza un Rimska-Korsakova traktātus par orķestra instrumentāciju... Lasu arī speciālo literatūru par sintezatoriem, par elektroniskajiem mūzikas instrumentiem – arī žurnālu «Keyboard»...

- **Vai nesūrojaties, ka lasīšanai laika nepietiek?**

– Kāpēc jāsūrojas? Ja ir vēlēšanās, laiku vienmēr var atrast.

- **Ja jūs tik daudz un nopietni strādājat, vai kaut kam citam arī atliek laika, vai viss pakļauts tikai mūzikai?**

– Faktiski tikai mūzikai. Jā. Savādāk nemaz nevar. Tāpēc pēdējā laikā iznāk, ka «gurķošanās» iespējas ir tikai tad, kad aizbraucu uz ārzemēm. Tad piespiedu kārtā tieku atrauts no visiem darbiem un intervijām.

- **Galvenais no intervijām!**

– Jā, jā! Ārzemēs tie daži koncerti, kas jānospēlē, jāupaslinkot.

- **Vai šāda iespēja – aizbraukt uz ārzemēm – jums ir bieži?**

– Kādas pāris reizes gadā iznāk.

- **Visiem kopā kā «Pērkonam» vai katram atsevišķi?**

– Parasti jau kopā, bet gadās, ka es aizbraucu viens pats. Tikko, piemēram, biju Francijā kā viesmākslinieks kopā ar levas (levas Akurāteres – I. K.) grupu «Simulācija» un folkloras kopu «Auri». Nebūtu tik daudz viņa piedāvāts, būtu vēl labāk atpūties... Bet te, Latvijā, visu nosaka darba ritms.

- **Jūs esat diezgan nežēlīgs pret sevi, visu pakļaujot darbam.**

– Tādam jābūt.

- **Un tad, kad darbs tapis, jūs tikpat nesaudzīgi arī sevi vērtējat?**

– Jā. Vērtēju Joti kritiski.

- **Reizēm taču atzīstat – normāli?**

– «Nu, pieņemami» – tā saku.

- **Tā ir augstākā uzslava sev?**

– Jā. Pašam sevi slavēt – tas nav stils.

- **Bet, ja atzinīgus vārdus saka profesionāli vērtētāji, arī viņu spriedumu apšaubāt?**

– Jebkura atzinība un uzslava ir Joti patikama, tomēr es pats vislabāk zinu, kas izdevies un kas nav.

- **Pieminot Franciju, jūs pieminējat arī viņus. Tas šķiet Joti dabiski. Un tikpat pašsaprotami šķiet, ka māksli-**

nieka dzīvei pieder bohēma. Jums šis vārds nav svešs?

– Nē.

- **Svešvārdu vārdnīcā noskaidrojāt, ikdienā iepazīnāt?**

– Esmu bijis Joti tuvās attiecībās. Bohēmā var ielaisties tikai tie, kas ir pietiekami stipri. Tie, kas tādi nav, «aiziet pa pieskari», kā mēdz teikt... Bohēmā ieiet viegli, bet Joti grūti no tās iziet. Jābūt Joti stipram cilvēkam. Es to Joti labi zinu, jo pats esmu visu piedzīvojis. Esmu nežēlīgi dzēris, bet nu jau daudzus gadus dzeršana man vairs nav nekāda problēma. Jāpiebilst – ārstēties neesmu, vienkārši tā man sāka traucēt, un es pakāpeniski pārtraucu lietot alkoholu. Te, mājās, nedzeru nemaz – tikai glāzi šampanieša Jaungadā.

- **Ja nu daži, to izlasījuši, teiks: neticami!**

– Tās ir viņu tiesības. Tas mani neuztrauc. Pietiek, ka es pats zinu, kas ar mani notiek.

- **Kā jums šķiet – citi daudz runā par jums?**

– Nezinu. Tas vairāk būtu socioloģisko pētījumu centra kompetencē. Es par to neinteresējos – tam nav nekādas nozīmes. Lai runā, ja patik. No tā mainās tikai mans sabiedriskais tēls, ne jau es pats. Man ir vienalga.

- **Vai jums vienalga arī tas, ko domā klausītājas? Viņas?**

– Nē. Ceru, ka viņas domā to pašu, ko es par viņām – visu to labāko.

- **Sievietes arī pieder mākslinieka dzīvei?**

– Protams. Joti pieder. Diez vai kāda lielā māksla bez sievietes var izdoties. Manuprāt, nekas nesanāk. Visas radošās darbības vairāk vai mazāk tiek darītas sievietu dēļ.

- **Un visu, kas šajā jautājumā sakāms, jau esat pateicis savos darbos?**

– Es ceru, ka diezgan daudz, jo visu nekad nevar pateikt. Šī tēma ir bezgalīga.

- **Viņas to ir sapratušas?**

– ... (Nopūta!)

- **Jums mājās arī aug viena maza klausītāja. Vai tētīm bērnu dziesmiņas nav jāraksta?**

– Nē. Tās pašas ir labas!

- **Meita katru dienu klausās «Pērkonam» kasetes?**

– Jā.

- **Vienā brīdī teicāt, ka gadus neskaitāt. Vai tiešām jūsu attiecības ar laiku ir tik burvīgas?**

– Jā. Es pat īsti nezinu, kāds gads ir pašlaik. Pielāju, ka 1995., bet īsti pārliecināts neesmu. Ja arī viens cipars uz priekšu vai atpakaļ – ko tas maina?

- **Kā tādu bezrūpību attieksmē pret gadiem var atļauties?**

– Pavisam vienkārši – nebūsim sīkumaini! Joks.

- **Vai tā kaut ko būtisku nevar palaist garām?**

– Nē. Viss notiek tik un tā. Gadiem tiešām nav nekādas nozīmes.

- **Kam tad ir nozīme?**

– Nozīme ir mūsu pašu izjūtām, mūsu attiecībām ar laiku. Kā mēs to uztveram, tāds tas arī ir. Zeme pastāv miljoniem gadu. Vai viens gads tajos miljonos pamanāms? Tas taču ir sīkums pret mūžību. Un cik tad gadus mēs esam uz šīs zemes? Bīdī vien... Tieši tāpēc tik nozīmīga ir katra diena, stunda, mirklis...

Jurim Kulakovam jautājusi un paldies par to, ka intervija «Sievietei» netika liegta, saka

INTA KĀRKLĪŅA

* * *

Un nu rindas no lugas «Tavas dzīves laiks». Tās jauniestudējumu Nacionālajā teātrī veido režisors Juris Rijnieks, komponists – Juris Kulakovs. Juris K. šo tekstu atnesa brīdī, kad mūsu intervijai tika pielikts punkts.

Viljams Sarojans:

«Kad ir tavas dzīves laiks – dzīvo. Dzīvo tā, lai šajā labajā laikā tevi nepavada nedz riebums, nedz nāve, lai tie nepavada nevienu dzīvi, kas gadās tavējās ceļā. Visur meklē labo un, kad esi atradis, izcel to no paslēptuves – lai staigā brīvs un nekaunas sevis. Parādi skaidri un gaiši visu nevērtīgo, tāpēc, ka tas ir mirstīgs un tam ir jāmirst. Itin visā atklāj to, kas staro un nav uzpērkams. Iedrošini krietnumu ikkatrā sirdī, kur tas skumdams slēpjas, pasaules samulsināts un iebiedēts. Neliecies ne zinīs par acīm redzamo, tāpēc, ka tas nav skaidra skatiena un mīļas sirds cienīgs. Nepakļaujies nevienam cilvēkam un nepakļauj nevienu. Atceries, ka ikkatrs cilvēks ir tevis paša līdzinieks. Tev nevar būt sveša nedz citu cilvēku vaina, nedz citu cilvēku nevainība. Nicini Jaunumu un bezdievību, taču nenicini cilvēkus, kuros tā mājā. Saproti viņus. Nekaurejies savas labsirdības, bet – ja tavā dzīvē pienāk nogalināšanas laiks, tad nogalini un nenozēlo. Kad ir tavas dzīves laiks – dzīvo. Dzīvo tā, lai šajā brīnišķīgajā laikā tu nevaivotu pasaulē skumjas un mocības. Dzīvo priekā par pasaules bezgalīgo, neizskaidrojamo skaistumu.»